

Т. В. Тарнавська, Національний університет біоресурсів і природо-користування України

**МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ
ЕКОНОМІСТІВ ДО ЕФЕКТИВНОГО СПІЛКУВАННЯ
АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ**

Тарнавська Т.В.

Методи формування готовності майбутніх економістів до ефективного спілкування англійською мовою

В статті досліджуються методи формування навиків ефективного іншомовного спілкування. Найбільш ефективним методом автор вважає аналіз помилок комунікації.

Ключові слова: помилки комунікації, навикі спілкування, перефразування, непорозуміння.

Тарнавская Т.В.

Методы формирования готовности будущих экономистов к эффективному общению на английском языке

В статье рассматриваются методы формирования навыков эффективного общения на английском языке. Наиболее эффективным методом автор считает анализ ошибок коммуникации.

Ключевые слова: ошибки коммуникации, навыки эффективного общения, перефразирование, недопонимание.

Постановка проблеми. Стрімкий розвиток міжнародних контактів України підвищує попит на фахівців, які вільно володіють іноземними мовами і здатні ефективно виконувати іншомовну діяльність на фоні основної професійної таким чином, щоб не допустити непорозуміння. Процес професійної підготовки майбутніх економістів повинен будуватися на основі цілісного підходу, згідно з яким усі її елементи спрямовані на досягнення єдиної мети – формування висококваліфікованого фахівця.

Як зазначає Гапоненко Л.П. [1, с. 6], готовність до спілкування іноземною мовою не прирівнюється до наявності певних знань, властивостей або якостей

особистості, її стану чи здатності до продуктивної діяльності. Автор вважає це поняття набагато ширшим і більш специфічним, яке з одного боку, містить в собі усвідомлено розуміння ролі іншомовного спілкування для професійної діяльності майбутнього фахівця, застосування студентами знань, умінь і навичок для реалізації усного спілкування іноземною мовою за фахом (термінологія, спеціальна лексика, загальноприйняті мовленнєві зразки, норми граматики тощо); а з іншого боку – практичні вміння реалізації спілкування іноземною мовою (комунікативні вміння студентів і комунікативна культура майбутнього фахівця, знання загальноприйнятих серед носіїв мови особливостей мовної і немовної поведінки).

Формування готовності майбутніх економістів до професійної діяльності на міжнародному рівні передбачає також розвиток здатності розпізнавати проблеми комунікації та усувати їх, не допускаючи непорозуміння.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останнім часом все більше досліджень присвячується проблемам комунікації, їх причинам, наслідкам та шляхам попередження комунікативних невдач: Ф.С. Бацевич (причини комунікативних невдач) [2], Т.Г. Бондаренко (типологія мовних помилок та їх усунення під час редагування журналістських матеріалів) [3], Г.Е. Борецька (методика навчання студентів-філологів граматично правильної англomовної писемної комунікації) [4], Т.Б. Гриценко (етика ділового спілкування) [5], Н.К. Кънєва (інтегральний підхід до проблеми комунікативних невдач) [6], Л.Л. Славова і Н.В. Забродська (шляхи попередження комунікативних невдач при вивченні іноземної мови) [7], Р. Hancock (поширені помилки, які роблять іноземці, розмовляючи англійською мовою), К. Drummond і R. Hopper, J. Harris, A. Grimshaw, D. Tannen (проблеми спілкування та шляхи уникнення непорозуміння під час спілкування англійською мовою) та багато ін. Проте ще існує багато невіршених питань стосовно методів формування навиків безпомилкової письмової та усної комунікації.

Актуальність даного дослідження зумовлюється недостатньою опрацьованістю питання про мовні помилки, які виникають під час ділового

спілкування англійською мовою і знижують ефективність виконання фахівцем його прямих професійних обов'язків, оскільки, впливаючи на зміст висловлювання, вони можуть призвести до непорозуміння. Такі помилки можуть бути викликані багатьма причинами, наприклад: неправильне вживання часових форм дієслова або артиклів, невідповідний порядок слів в реченні, омонімія, полісемія, акцент, неправильна інтонація та ін.

Дану статтю присвячено методам формування навиків безпомилкового усного і письмового спілкування.

Дослідження показали, що найбільш достовірним джерелом інформації про мовні помилки є факти реальних комунікативних невдач. Дуже ефективним є використання гумористичних оповідань, побудованих на таких явищах як омоніми та полісемія, гра слів та каламбур; а також використання таких малих форм, як англломовні оголошення, тексти-загадки, заголовки газет, рекламні фрагменти і т.п. Завдяки різного роду стилістичним помилкам, двозначностям, випадкам недоречного використання слів або невмілої побудови речення, вони переконливо демонструють той факт, що нас розуміють так, як ми говоримо або пишемо, а не так, як би ми хотіли, щоб нас зрозуміли, а тому є достовірним джерелом найбільш переконливої інформації про можливі мовні помилки.

Оскільки професійна діяльність економіста передбачає не тільки усне, а й письмове мовлення, аналіз помилок, які зустрічаються в коротких повідомленнях дає можливість набути знань про можливі причини їх виникнення та навиків уникнення непорозуміння.

Наведемо приклади різних типів таких оголошень (Poorly worded classified ads):

- 3-year-old teacher need for pre-school. Experience preferred.
- A superb and inexpensive restaurant. Fine food expertly served by waitresses in appetizing forms.
- At a Santa Fe gas station: "We will sell gasoline to anyone in a glass container."

- Auto Repair Service. Free pick-up and delivery. Try us once, you'll never go anywhere again.

- Dinner Special – Turkey \$2.35; Chicken or Beef \$2.25; Children \$2.00.

- Dog for sale: eats anything and is fond of children.

- Don't let worry kill you – let the church help.

- For sale: an antique desk suitable for lady with thick legs and large drawers.

- For those of you who have children and don't know it, we have a nursery downstairs.

- Get rid of aunts: Zap does the job in 24 hours.

- Four-poster bed, 101 years old. Perfect for antique lover.

- Illiterate? Write today for free help.

- In a clothing store: "Wonderful bargains for men with 16 and 17 necks."

- In a New York restaurant: "Customers who consider our waitresses uncivil ought to see the manager."

- In a Pennsylvania cemetery: "Persons are prohibited from picking flowers from any but their own graves."

- In a Tacoma, Washington men's clothing store: "15 men's wool suits, \$10. They won't last an hour!"

- In the window of a Kentucky appliance store: "Don't kill your wife. Let our washing machine do the dirty work."

- In the window of an Oregon store: "Why go elsewhere and be cheated when you can come here?"

- Include your Children when Baking Cookies.

- Man wanted to work in dynamite factory. Must be willing to travel.

- Now is your chance to have your ears pierced and get an extra pair to take home, too.

- On a Maine shop: "Our motto is to give our customers the lowest possible prices and workmanship."

- On a New York convalescent home: "For the sick and tired of the Episcopal Church."

- Remember in prayer the many who are sick of our church and community.
 - The hotel has bowling alleys, tennis courts, comfortable beds, and other athletic facilities.
 - This being Easter Sunday, we will ask Mrs. Lewis to come forward and lay an egg on the alter.
 - Tuesday at 4:00 PM there will be an ice cream social. All ladies giving milk will please come early.
 - Used Cars: Why go elsewhere to be cheated? Come here first!
 - Wanted. Man to take care of cow that does not smoke or drink.
 - Wanted: 50 girls for stripping machine operators in factory.
 - We do not tear your clothing with machinery. We do it carefully by hand.
 - We will oil your sewing machine and adjust tension in your home for \$1.00
- [8].

Під час роботи з оголошенням, доречно запропонувати студентам такі завдання:

- 1) прогляньте оголошення та визначте причини викривлення змісту;
- 2) запропонуйте класифікацію виявлених помилок;
- 3) працюючи в парах, уявіть, що ви розмовляєте з автором оголошення; уточніть зміст, щоб усунути непорозуміння;
- 4) наведіть власні приклади мовних невдач;
- 5) підготуйте доповідь на тему:
 - “Класифікація мовних помилок, які можуть призвести до непорозуміння”;
 - “Причини мовних помилок, які можуть призвести до непорозуміння”.

Іншим джерелом інформації про мовні помилки є висловлювання, які містять уособлений дієприкметник або дієприкметниковий зворот (в англійській мові це називається “dangling participle”).

Як приклад, можна запропонувати студентам переглянути відеоролик Grammar Nazis (дослівно «граматичний нацист» – термін, що визначає особу, яка полюбляє вказувати іншим на наявність граматичних помилок в їх вимові

або письмі та зверхньо ставиться до помилок, які допускає у своїх висловлюваннях співрозмовник) з коментарем В. Сергієнко [9].

«Hiding under the floor boards I have finally found you!». Із контексту сюжету ролика можна перекласти, як: «Та, що ховається під дошками підлоги, нарешті я тебе знайшов!». Хоча без контексту дане речення будь-яка людина, що знає англійську мову, перекладе так: «Ховаючись під дошками підлоги, нарешті я тебе знайшов!»

Hide (інфінітив) - ховатися, hiding (герундив) – ховаючись, hiding (дієприкметник) – той, хто ховається (в даний час).

В. Сергієнко зазначає, що доволі часто навіть досвідчені перекладачі допускають такі помилки при синхронному перекладі, не до кінця зрозумівши контекст того, що каже співрозмовник.

Наведемо ще приклади дієприкметникових зворотів, які можна зрозуміти неоднозначно:

- 'Riding along on my bicycle, the dog knocked me over' (*clever dog!*)
- "Rushing to finish the paper, Bob's printer broke." (*nice when the machinery cares about a deadline!*)
- Running to the catch the bus, Bob's wallet fell out of his pocket (*tell that wallet to walk next time!*)
- Having finished my dinner, the waitress offered to bring out the dessert tray. (*I am not tipping a waitress who eats my dinner!*)
- At age seven, her grandfather passed away. (*Obviously the grandfather did not pass away at age seven.*)
- Decked out in a stunning vintage Versace gown, the man couldn't take his eyes off his Academy Awards date. (*Oh, those crazy actors . . .*)
- Removing each other's fleas, the zoo workers watched the monkeys intently. (*Ick!*) [10].

Систематичний аналіз граматичних конструкцій, неправильне вживання яких може призвести до непорозуміння, є найбільш ефективним методом

формування готовності майбутніх економістів до ефективного іншомовного спілкування.

Роботу з дієприкметниковими зворотами доцільно поєднувати з розвитком уміння давати визначення словам і поняттям, перефразувати і уточнювати інформацію для усунення двозначності і запобігання непорозуміння.

Оволодіння навиками перефразування і уточнення сприяє удосконаленню вміння чітко, стисло, змістовно, і однозначно висловлюватися і точно розуміти співрозмовника. Проте, на жаль, багато студентів не набули уміння легко оперувати з визначеннями слів і давати словам точні визначення (навіть рідною мовою) ані в дитинстві, ані в школі. Тому нерідко доводиться починати майже з початку, а саме з формування уміння окреслювати область застосування предмету або середовище існування явища і «озброювати» студентів «комплектом» ключових слів, який поступово розширюється за умови систематичного тренування.

Висновки. Отже, здійснення мовної діяльності на фоні основної професійної – дуже відповідальна задача для економіста. Оволодіння навиками розпізнавання проблемних ситуацій і запобігання неправильного тлумачення змісту повідомлень є важливим завданням мовної підготовки майбутніх фахівців економічного профілю. Актуальність розглянутої теми безумовно підтверджується мовною практикою і обумовлює необхідність подальших досліджень в напрямку визначення нових методів формування готовності майбутніх фахівців до ефективного іншомовного спілкування.

Література

1. **Гапоненко Л.П.** Формування готовності студентів вищих педагогічних закладів до іншомовного спілкування : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Л.П. Гапоненко. – Кривий Ріг, 2003. – 20 с.

2. **Бацевич Ф. С.** Основи комунікативної лінгвістики. – К. : Видавничий центр "Академія", 2004. – 344 с.
3. **Бондаренко Т.Г.** Типологія мовних помилок та їх усунення під час редагування журналістських матеріалів : дис. ... канд. філол. наук : 10.01.08 / Бондаренко Тетяна Григорівна. – Черкаси, 2003. – 283 с.
4. **Борецька Г.Е.** Методика навчання студентів-філологів граматично правильної англomовної писемної комунікації : дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.02 «Теорія та методика навчання» / Борецька Ганна Едуардівна. – К., 2004. – 249 с.
5. **Етика** ділового спілкування: навч. посібник для вузів / Т. Б. Грищенко [и др.]; ред. И. Б. Грищенко, Т. Д. Іщенко, Т. Ф. Мельничук. – К. : ЦУЛ, 2007. – 344 с.
6. **Кънева Н.К.** Интегральный подход к проблеме коммуникативных неудач: дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.19 «Общее языкознание, социолінгвістика, психолінгвістика» / Кънева Наталия Кънчева. – Тверь, 1999. – 196 с.
7. **Славова Л.Л., Забродська Н.В.** Шляхи попередження комунікативних невдач при вивченні іноземної мови [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eprints.zu.edu.ua/887/1/04sllvim.pdf>
8. **Poorly worded classified ads** : Humor collection [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.netjeff.com/humor/item.cgi?file=BadClassifieds>.
9. **Васильковський** Информационный Портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.vasilkov.info/forum/index.php?showtopic=8419>.
10. **Yahoo!** Answers [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://answers.yahoo.com/question/index?qid=20080401085539AA6nUEC>.

Tarnavska T.V.

The ways of communication skills training

The subject of research is the ways of communication skills training. Poorly worded classified ads and dangling participle analysis is considered to be effective way to acquire competence in avoiding misunderstanding in English.

Key words: communication mistakes, communication skills, paraphrasing, misunderstanding.

Відомості про автора

Тарнавська Тетяна Вердіївна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри англійської мови для економічних спеціальностей Національного університету біоресурсів і природокористування України. Наукові інтереси зосереджені навколо проблеми формування навиків безпомилкової комунікації англійською мовою.